

Л. П. СІДЕЛЬНИКОВА

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів, обліку та оподаткування
Херсонський національний технічний університет
ORCID: 0000-0001-7182-2923

О. М. ПОСАДНЄВА

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування
Херсонський національний технічний університет
ORCID: 0000-0001-8721-5124

ОРІЄНТИРИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ПРО УХИЛЕННЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ У ТРАНСФЕРТНОМУ ЦІНОУТВОРЕННІ

Трансфертне ціноутворення є найбільш проблематичним у питаннях ухилення від оподаткування для усіх країн з відкритою економікою. Можливість штучного зниження об'єкту оподаткування з корпоративного податку (податку на прибуток підприємств) через здійснення операцій з пов'язаними особами та з нерезидентами або філіями у інших юрисдикціях часто застосовується суб'єктами господарювання різних країн. Не є виключенням і Україна. Ухилення від оподаткування з використанням трансфертного ціноутворення спостерігалися і до повномасштабного вторгнення російської федерації на територію нашої держави, а з введенням мораторію на податкові перевірки під час війни ризик зростання їх обсягів різко підвищився. Дослідження у цій сфері є необхідними з метою запобігання злочинним діям у сфері оподаткування, особливо враховуючи критичну нестачу коштів у державному бюджеті. У статті розглянуто проблематику трансфертного ціноутворення в Україні з позиції можливостей ухилення від оподаткування. Надано визначення трансфертним цінам. Розглянуто неможливість уникнення трансфертного ціноутворення через наявність економічних, структурних та організаційних причин ведення бізнесу. Здійснено огляд національного законодавства щодо регламентування трансфертного ціноутворення. Надано визначення поняттю контрольовані операції. Описано критерії пов'язаності осіб згідно з Податковим кодексом України. Закцентовано увагу на суб'єктивних чинниках прийняття рішення про ухилення від оподаткування при здійсненні операцій з пов'язаними особами. Наведено групування контрольованих операцій згідно з вітчизняним законодавством. Проведено оцінку додаткових умов визнання операцій контрольованими через призму можливостей застосування цих умов задля уникнення заходів податкового контролю. В дослідженні наголошується, що прийняття рішень про ухилення від оподаткування базується на якості контрольних заходів і можливості здійснення податкового контролю. Масові податкові девіації великого бізнесу, зростання можливостей налагодження зовнішньоекономічних операцій актуалізують необхідність повернення практики перевірок з трансфертного ціноутворення. Задля підвищення якості таких перевірок необхідним є долучення податкових органів України до системи автоматичного обміну податковою інформацією між іншими країнами.

Ключові слова: трансфертне ціноутворення, контрольовані операції, пов'язані особи, платники податків, податкова поведінка, ухилення від оподаткування.

L. P. SIDELNYKOVA

Doctor of Economics, Professor,
Head of the Department of Finance, Accounting and Taxation
Kherson National Technical University
ORCID: 0000-0001-7182-2923

O. M. POSADNIEVA

Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Finance, Accounting and Taxation
Kherson National Technical University
ORCID: 0000-0001-8721-5124

GUIDELINES FOR MAKING DECISIONS ON TAX EVASION IN TRANSFER PRICING

Transfer pricing is the most problematic in terms of tax evasion for all open economies. The possibility of artificially reducing the object of corporate taxation (corporate income tax) through transactions with related parties and with non-residents or branches in other jurisdictions is often used by business entities in different countries. Ukraine is no

exception. Tax evasion through transfer pricing was observed even before the full-scale invasion of Ukraine by the Russian Federation, and with the moratorium on tax audits during the war, the risk of an increase in their volume has increased dramatically. Research in this area is necessary to prevent criminal acts in the field of taxation, especially given the critical shortage of funds in the state budget. The problem of transfer pricing in Ukraine from the perspective of tax evasion is considered in the article. The definition of transfer prices is provided. The impossibility of avoiding transfer pricing due to economic, structural and organizational reasons for doing business is considered. A review of the national legislation on transfer pricing regulation is made. The concept of controlled transactions is defined. The criteria for related parties according to the Tax Code of Ukraine are described. The authors focus on the subjective factors of making a decision on tax evasion in transactions with related parties. The grouping of controlled transactions in accordance with the national legislation is provided. Additional conditions for recognizing transactions as controlled are assessed through the prism of the possibility of applying these conditions to avoid tax control measures. This research paper emphasizes that decision-making on tax evasion is based on the quality of control measures and tax control possibilities. Massive tax deviations of big business and growing opportunities for establishing foreign economic operations make it necessary to return to the practice of transfer pricing audits. In order to improve the quality of such audits, it is necessary for the tax service of Ukraine to join the system of automatic exchange of tax information between other countries.

Key words: transfer pricing, controlled transactions, related parties, taxpayers, tax behavior, tax evasion.

Постановка проблеми

Процеси глобалізації світової економіки та встановлення нових тісних економічних зв'язків між вітчизняними товаровиробниками та закордонними контрагентами призводять до все більш частого використання трансфертних цін. Трансфертне ціноутворення (далі – ТЦУ) не є особливістю української економіки – це світова тенденція, пов'язана з все зростаючим обсягом операцій, які здійснюють транснаціональні компанії та компанії, які мають підрозділи та пов'язаних контрагентів у різних країнах. Оскільки трансфертне ціноутворення за своєю суттю має як позитивні, так і негативні аспекти, усі країни з відкритою ринковою економікою намагаються вирішити проблему неналежного ТЦУ, яке несе ризики податкового шахрайства, шляхом його нормативного регулювання. Організація економічного співробітництва і розвитку (далі – ОЕСР) затвердила низку нормативних актів щодо регулювання трансфертного ціноутворення, оскільки це економічне явище, з одного боку, є ефективним механізмом внутрішньофірмового управління ресурсами та фінансовими результатами, а з іншого – поширеним засобом мінімізації податкових зобов'язань.

Ключового значення в умовах військових дій на території України набуває необхідність розширення економічних та господарських зв'язків з різними країнами задля забезпечення притоку валюти у вітчизняну економіку. Однак налагодження таких зв'язків не завжди призводить до позитивного економічного ефекту для країни. Так, при штучному заниженні вартості експортованих товарів експортер мінімізує свої формальні доходи та, відповідно, суму сплаченого податку на прибуток підприємств. З іншого боку, отримання кредиту від закордонних кредиторів із завищеною відсотковою ставкою дозволяє збільшувати витрати діяльності суб'єкта господарювання, що також мінімізує суму оподаткованого прибутку. І у першому, і у другому випадку Державний бюджет України втрачає потенційні бюджетні ресурси, акумульовані податковим методом. Разом з тим, Законом України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» від 09.11.2023 р. № 3460-IX доходи бюджету визначені у сумі 1,8 трлн. грн., видатки – 3,3 млрд. грн., тобто видаткова частина майже удвічі перевищує дохідну. Дефіцит бюджетних ресурсів є катастрофічним. Отже, встановлення контролю за трансфертним ціноутворенням і мінімізація його негативних наслідків для бюджету є об'єктивною необхідністю в умовах гострої нестачі бюджетних коштів під час військових дій на території нашої держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Особливості та суперечності трансфертного ціноутворення висвітлені у багатьох наукових працях як зарубіжних, так і вітчизняних вчених. Серед зарубіжних науковців проблематикою трансфертного ціноутворення займаються С. Кумар, Нір. Пандеу, В.М. Лім, А.Н. Чаттерйе, Ніт. Пандеу, А. Наварро та ін. Питання особливостей трансфертного ціноутворення активно досліджуються і у вітчизняній науковій думці. Такі сучасні українські вчені як О. Андрус, О. Білоусова, О. Іванов, В. Колдовський, С. Король, Т. Тишук, Г. Уманців, І. Шушакова та ін. присвятили свої праці аналізу трансфертного ціноутворення у вітчизняних реаліях. Незважаючи на існуючу значну кількість наукових робіт з цього питання, трансфертне ціноутворення залишається одним з основних сучасних механізмів ухилення від оподаткування, а тому потребує подальших поглиблених досліджень з врахуванням трансформацій податкового законодавства в умовах воєнного стану.

Формулювання мети дослідження

Метою статті є аналіз стимулів та передумов прийняття рішень платниками податків про ухилення від оподаткування через законодавчі особливості трансфертного ціноутворення.

Викладення основного матеріалу дослідження

З поглибленням глобалізаційних процесів та зростанням кількості міжнародних корпорацій трансфертне ціноутворення впевнено увійшло у практику фінансових розрахунків. Наразі ТЦУ стало предметом регулювання на

міжнародному рівні через його значну поширеність та високі можливості застосування у схемах ухилення від оподаткування.

Трансфертна ціна – це вартість, яка визначається під час господарських операцій між пов'язаними особами (компаніями, членами однієї групи), а також при операціях із суб'єктами низькоподаткових юрисдикцій і компаніями-неплатниками податку на прибуток (корпоративного податку) у країні їх реєстрації (підприємства організаційно-правової форми з «особливим» податковим статусом) [1]. Зазначимо, що низькоподаткові юрисдикції (оншори) не визначаються як офшори, але при дотриманні певних умов можуть бути використані в низькоподатковому режимі. Компанії, зареєстровані в оншорах, мають вести бухгалтерський облік, подавати податкову звітність місцевим регуляторам, а також проходити процедуру незалежного аудиту.

З огляду на зазначене, трансфертне ціноутворення відноситься до практики встановлення вартості товарів та ресурсів між пов'язаними суб'єктами господарювання, які перебувають у одній групі або під контролем одного бенефіціара (наприклад, бізнес-конгломерати, багатонаціональні підприємства). Незважаючи на негативне ставлення до трансфертного ціноутворення через високі можливості його використання у схемах ухилення від оподаткування, застосування ТЦУ є виправданим з багатьох причин, а саме:

- з економічних – підвищує ефективність у розподілі ресурсів;
- функціональних – дозволяє здійснити поділ організації на центри прибутку, які відповідальні як за доходи, так і за витрати;
- організаційних – надає можливість посилення інтеграції та диференціації в межах підрозділів організацій [2].

Тим не менш, трансфертне ціноутворення може бути об'єктом неетичного та незаконного використання для зменшення загального розміру корпоративного податку через маніпулювання доходами та витратами пов'язаних осіб з метою максимізації оподаткованого прибутку у суб'єкта господарювання, зареєстрованого у країні з низьким рівнем оподаткування, та його мінімізації у компанії, зареєстрованій у країні з високим рівнем оподаткування. Саме тому питаннями регулювання трансфертного ціноутворення займаються як національні, так і міжнародні організації зі стандартизації, такі як ОЕСР або ООН [3].

В Україні з 2013 року трансфертне ціноутворення регулюється національним законодавством і має свої особливі правила та вимоги. Зокрема, ст. 39 Податкового кодексу України (далі – ПКУ) регламентує засади трансфертного ціноутворення. Операції, в яких встановлюються трансфертні ціни, вимагають особливої уваги контролюючих органів та мають статус «контрольованих операцій».

Контрольовані операції визначимо як господарські операції платника податків, що можуть впливати на зменшення об'єкту оподаткування податком на прибуток підприємств, в основному за рахунок здійснення операцій з пов'язаними особами або нерезидентами, що знаходяться у низькоподаткових юрисдикціях. Вперше перелік таких юрисдикцій (93 країни) Кабінет Міністрів України опублікував у грудні 2013 року. З тих пір зазначений перелік неодноразово змінювався, після останньої редакції кількість низькоподаткових юрисдикцій, наведених в ньому, складала 79 країн світу. Зовнішньоекономічні операції з цими державами, за умови досягнення певних вартісних критеріїв, підпадають під контроль з ТЦУ, з необхідністю подання щорічного звіту до Державної податкової служби України про всі контрольовані операції й документацію з трансфертного ціноутворення із обґрунтуванням фактичних цін.

Критерії, за якими юридичні та фізичні особи вважаються пов'язаними особами, визначаються у пп. 14.1.159 Податкового кодексу України (табл. 1).

З огляду на зазначені у таблиці 1 критерії, слід зауважити, що наявність пов'язаних осіб в якості контрагентів у процесі здійснення господарських операцій може стати одним з чинників для прийняття рішення про ухилення від оподаткування, оскільки вірогідність виявлення факту отримання незаконної вигоди у межах однієї родини або тісно пов'язаних соціальними зв'язками осіб є досить низькою. У такому випадку егоїстичні мотиви щодо збільшення власних доходів (доходів сім'ї) можуть превалювати над острахом можливого покарання за податкові злочини.

Контрольовані операції, які визначені у ПКУ, мають бути об'єктами особливої уваги податкових органів через значні можливості приховування реальних їх обсягів (рис. 1).

Такі операції можуть впливати на об'єкт оподаткування податком на прибуток підприємств платника податків у бік його зменшення.

Господарські операції, описані на рис. 1 (крім операцій, що здійснюються між нерезидентом та його постійним представництвом в Україні), визнаються контрольованими, якщо одночасно виконуються такі умови:

- річний дохід платника податків від будь-якої діяльності, визначений за правилами бухгалтерського обліку, перевищує 150 млн. грн. (за вирахуванням непрямих податків) за відповідний рік;
- обсяг таких господарських операцій платника податків з кожним контрагентом, визначений за правилами бухгалтерського обліку, перевищує 10 млн. грн. (за вирахуванням непрямих податків) за відповідний рік [4].

Таблиця 1

Критерії пов'язаності осіб згідно з Податковим кодексом України

Для юридичних осіб	Для фізичних та юридичних осіб	Для фізичних осіб
Одна юридична особа безпосередньо або опосередковано (через пов'язаних осіб) володіє корпоративними правами іншої юридичної особи у розмірі 25% і більше	Фізична особа безпосередньо або опосередковано (через пов'язаних осіб) володіє корпоративними правами юридичної особи у розмірі 25% і більше	Чоловік (дружина), батьки (у т.ч. усиновлювачі), діти (повнолітні/неповнолітні, у т.ч. усиновлені), повнорідні та неповнорідні брати і сестри, опікун, піклувальник, дитина, над якою встановлено опіку чи піклування.
Одна і та ж юридична або фізична особа безпосередньо або опосередковано володіє корпоративними правами у кожній такій юридичній особі у розмірі 25% і більше		
Одна і та ж юридична або фізична особа приймає рішення щодо призначення (обрання) одноособових виконавчих органів кожної такої юридичної особи	Фізична особа має право призначати (обирати) одноособовий виконавчий орган такої юридичної особи або призначати (обирати) не менш як 50% складу її колегіального виконавчого органу або наглядової ради.	
Одна й та ж юридична або фізична особа приймає рішення щодо призначення (обрання) 50% і більше складу колегіального виконавчого органу або наглядової ради кожної такої юридичної особи		
Принаймні 50% складу колегіального виконавчого органу або наглядової ради кожної такої юридичної особи складають одні і ті самі фізичні особи	Фізична особа здійснює повноваження одноособового виконавчого органу в такій юридичній особі	
Одноособові виконавчі органи таких юридичних осіб призначені (обрані) за рішенням однієї і тієї самої особи (власника або уповноваженого ним органу)	Фізична особа є кінцевим бенефіціарним власником (контролером) юридичної особи	
Юридична особа має повноваження на призначення (обрання) одноособового виконавчого органу такої юридичної особи або на призначення (обрання) 50% і більше складу її колегіального виконавчого органу або наглядової ради	Сума всіх кредитів (позик), поворотної фінансової допомоги від фізичної особи, наданих юридичній особі, або будь-яких кредитів (позик), поворотної фінансової допомоги від інших фізичних осіб, наданих юридичній особі, які надаються під гарантії цієї фізичної особи, перевищують суму власного капіталу більше ніж у 3,5 рази (для фінансових установ та компаній, що провадять виключно лізингову діяльність, – більше ніж у 10 разів)*	
Кінцевим бенефіціарним власником (контролером) таких юридичних осіб є одна і та сама фізична особа		
Повноваження одноособового виконавчого органу таких юридичних осіб здійснює одна і та сама особа .		
Сума всіх кредитів (позик), поворотної фінансової допомоги від однієї юридичної особи або кредитів (позик), поворотної фінансової допомоги від інших юридичних осіб, гарантованих однією юридичною особою , стосовно іншої юридичної особи перевищує суму власного капіталу більше ніж у 3,5 рази (для фінансових установ та компаній, що провадять виключно лізингову діяльність, – більше ніж у 10 разів)*		

*При цьому сума таких кредитів (позик), поворотної фінансової допомоги та власного капіталу визначається як середнє арифметичне значення (на початок та кінець звітної періоду).

Джерело: складено авторами за даними [4]

Тобто, якщо ці умови не виконуються, то при наявності операцій з пов'язаними особами або з нерезидентами, які зареєстровані у країнах з низьким рівнем оподаткування, платник податків може уникнути заходів податкового контролю щодо його діяльності тільки через відсутність законодавчо встановленого мінімального обсягу здійснених операцій. З одного боку, це збільшує можливості для ухилення від оподаткування; з іншого, – таке ухилення або уникнення є легальним.

Щодо ситуації, яка складається у цьому випадку, у монографії В. Андрущенка і Т. Тучак «Морально-етичні імперативи податків та оподаткування (західна традиція)» приводиться думка видатного американського інвестора Дж. Моргана (1890–1913 рр.): «...Платники податків мають право користуватися дозволеними законодавством «податковими лазівками» (tax loopholes) допоки вони існують. Адже вина за надану можливість легалізованого применшення податків лежить на авторах відповідних законів, а не на платниках. Зрештою, останні не вправі вносити платежі, не передбачені законом, а податкова служба – їх адмініструвати. Вихід із ситуації – змінити закон у потрібному напрямку...» [5, с. 209], з якою важко не погодитися. Тобто, на нашу думку, операції, наведені на рис. 1, вже передбачають можливості легального або нелегального застосування схем мінімізації оподаткування, а додаткові умови щодо визнання операцій контрольованими тільки збільшують можливості використання «податкових лазівок».

Контрольовані операції	господарські операції, що здійснюються з пов'язаними особами - нерезидентами
	господарські операції, що здійснюються з пов'язаними особами - нерезидентами; зовнішньоекономічні господарські операції з продажу та/або придбання товарів та/або послуг через комісіонерів-нерезидентів
	господарські операції, що здійснюються з нерезидентами, зареєстрованими у державах (на територіях), включених до переліку держав (територій), затвердженого Кабінетом Міністрів України, або які є резидентами цих держав
	господарські операції, що здійснюються з нерезидентами, які не сплачують податок на прибуток (корпоративний податок), у тому числі з доходів, отриманих за межами держави реєстрації таких нерезидентів, та/або не є податковими резидентами держави, в якій вони зареєстровані як юридичні особи
	господарські операції (у тому числі внутрішньогосподарські розрахунки), що здійснюються між нерезидентом та його постійним представництвом в Україні

Рис. 1. Операції, які вважаються контрольованими згідно з нормами податкового законодавства

Джерело: складено авторами за даними [4]

Воєнний стан, який наразі впроваджений в Україні, також дає послаблення для платників податків щодо звітності по трансфертному ціноутворенню, що, своєю чергою, спонукає до девіантної поведінки деяких несумлінних платників податків. Так, Департамент трансфертного ціноутворення Державної податкової служби України 02.06.2022 року на офіційному сайті ДПСУ опублікував пояснення щодо особливостей подання звітності по трансфертному ціноутворенню під час воєнного стану [6]. До платників було доведено, що звітність з трансфертного ціноутворення мають подавати тільки ті платники податків, у яких є (території, підконтрольні Україні) або відновилася (деокуповані території) фактична можливість виконання податкових обов'язків. Платники податків, у яких відсутня фактична можливість подання звітності, наразі звільнені від відповідальності за умови відновлення обов'язку щодо виконання податкових зобов'язань протягом 6 місяців після скасування воєнного стану.

У цьому поясненні зазначено низку таких моментів щодо податкових перевірок з трансфертного ціноутворення:

- під час воєнного стану в Україні податкові перевірки з ТЦУ не можуть бути розпочаті, а розпочаті перевірки мають бути зупинені;
- терміни надання заперечень до акта завершених перевірок з ТЦУ та оскарження прийнятих податкових повідомлень-рішень призупиняються на період воєнного стану в Україні;
- терміни проведення раніше зупинених перевірок з ТЦУ призупиняються [6].

Тобто, навіть ті платники податків, які не звільнені від обов'язку подання звітності з ТЦУ, наразі не підлягають перевіркам з боку податкових органів, що також додає сумнівних стимулів для ухвалення платниками рішень про приховування реальних обсягів проведених операцій та мінімізації податкових зобов'язань. Крім того, до податкового законодавства були внесені зміни до «вартісних критеріїв» визначення контрольованих операцій при переході із загальної системи оподаткування на спрощену із сплатою єдиного податку за ставкою 2% доходу (третья група). Такі зміни застосовувалися до платників, які після скасування воєнного стану або змін у ПКУ знову перейдуть на загальну систему оподаткування:

- під час визначення обсягу річного доходу платника податків у розмірі 150 млн. грн. враховується весь звітний рік, зокрема дохід, отриманий за період, коли платник податків перебував на сплаті єдиного податку;
- під час визначення обсягу контрольованої операції у розмірі 10 млн. грн. не враховується обсяг операцій за період, коли платник податків перебував на сплаті єдиного податку.

Тобто навіть хоча з 01.08.2023 року податкові «воєнні» преференції українському бізнесу, реалізовані через третю (спеціальну) групу єдиного податку, були скасовані, але навіть після їх скасування діють певні послаблення

у контролі за трансфертним ціноутворенням, що у майбутньому генеруватиме застосування схем мінімізації через цей податковий механізм.

Світовий досвід державного регулювання процесів трансфертного ціноутворення засвідчує, що створення життєздатної системи протидії відтоку прихованого капіталу з національних економік за допомогою внутрішньо-корпоративних каналів ТНК вимагає додаткових витрат для податкових органів [7, с. 94]. Незважаючи на це, зазначені витрати мають виправдати себе через повернення коштів до відповідних бюджетів.

Висновки

За результатами проведеного дослідження зазначимо, що проблематика трансфертного ціноутворення є спільною для усіх країн з відкритою ринковою економікою. Рекомендації, прийняті ОЕСР, не враховують поведінкового чиннику платників податків. Особливо це стосується нашої країни, коли податковий контроль дуже послаблений через воєнний стан, що продукує збільшення зловживань у сфері оподаткування. Схильність до здійснення операцій з пов'язаними особами та з нерезидентами, які знаходяться на територіях з пільговим податковим режимом, завжди були притаманні вітчизняному бізнесу, оскільки це дозволяло значно мінімізувати свої податкові зобов'язання. Відсутність належного контролю під час війни тільки спонукає до зростання обсягів фіктивних операцій або експортних операцій із заниженням ціни. Наразі Україна не долучилася повною мірою до автоматичного обміну податковою інформацією, на відміну від багатьох країн світу, що також значно ускладнює процес контролю за трансфертним ціноутворенням не тільки для нашої країни, а і для країн-партнерів. Зазначене актуалізує необхідність долучення України до системи автоматичного обміну податковою інформацією між країнами та повернення контрольних дій щодо трансфертного ціноутворення у повному обсязі, за винятком об'єктивних причин неможливості їх здійснення на окупованих територіях та у зонах ведення бойових дій.

Список використаної літератури

1. Сухоліт І. Трансфертне ціноутворення в Україні. *Консалтингова компанія «Парето»*. URL : <https://tco-audit.com.ua/ua/chto-takoe-transferntnoe-cenoobrazovanie/> (дата звернення: 17.12.2023).
2. Kumar S., Pandey N., Chatterjee A.N., Pandey N., Lim W.M. What do we know about transfer pricing? Insights from bibliometric analysis. *Journal of Business Research*. 2021. Vol. 134. Pp. 275–287.
3. Navarro A. An Introduction to Research in Transfer Pricing. *Working Paper of the Max Planck Institute for Tax Law and Public Finance*. 2023. No 6. URL : https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4389433 (accessed 17.12.2023).
4. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення: 08.12.2023. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 18.12.2023).
5. Андрущенко В. Л., Тучак Т. В. Морально-етичні імперативи податків та оподаткування (західна традиція) : монографія. Київ : Алєрта, 2013. 384 с.
6. Особливості контролю за трансфертним ціноутворенням в умовах воєнного стану. *Державна податкова служба України*. URL : <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/586570.html> (дата звернення: 19.12.2023).
7. Король С. Я., Уманців Г. В., Шушакова І. К. Розвиток трансфертного ціноутворення в умовах глобалізації. *Економічна теорія та право*. 2021. № 2 (45). С. 87–100.

References

1. Suxolit I. (2023). Transferntne tsinoutvorennia v Ukraini [Transfer pricing in Ukraine]. *Konsaltinghova kompaniia «Pareto»*. Available at: <https://tco-audit.com.ua/ua/chto-takoe-transferntnoe-cenoobrazovanie/> (accessed 17.12.2023).
2. Kumar S., Pandey N., Chatterjee A.N., Pandey N., Lim W.M. (2021). What do we know about transfer pricing? Insights from bibliometric analysis. *Journal of Business Research*, vol. 134, pp. 275–287.
3. Navarro A. (2023). An Introduction to Research in Transfer Pricing. *Working Paper of the Max Planck Institute for Tax Law and Public Finance*, no 6, Available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4389433 (accessed 17.12.2023).
4. Podatkovi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 r. # 2755-VI. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (accessed: 18.12.2023).
5. Andrushchenko V. L., Tuchak T.V. (2013) Moralno-etychni imperatyvy podatkiv ta opodatkuvannia (zakhidna tradytsiia) [Moral and ethical imperatives of taxes and taxation (western tradition)]. Kyiv : Alerta. [in Ukrainian].
6. State Tax Service of Ukraine. (2022). Osoblyvosti kontroliu za transferntnym tsinoutvorenniam v umovakh voiennoho stanu [Peculiarities of transfer pricing control under martial law]. Available at: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/586570.html> (accessed: 19.12.2023).
7. Korol S. Ya., Umantsiv H. V., Shushakova I. K. (2021). Rozvytok transferntnoho tsinoutvorennia v umovakh hlobalizatsii [Development of transfer pricing in the conditions of globalization]. *Economic theory and law*, vol. 2 (45), pp. 87–100.